

**Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska
z dnia 20 lipca 1991 r. (Dz.U. Nr 77, poz. 335)**

tj. z dnia 25 czerwca 2002 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 982)

tj. z dnia 28 lutego 2007 r. (Dz.U. Nr 44, poz. 287)

tj. z dnia 11 marca 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 686)

tj. z dnia 22 września 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1688)

tj. z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1471)

(zm. Dz.U. z 2019 r. poz. 125, Dz.U. z 2018 r. poz. 1479)

Rozdział 1. Przepisy ogólne.

Art. 1 [Cel powołania] Inspekcja Ochrony Środowiska jest powołana do kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz badania i oceny stanu środowiska.

Art. 2 [Zadania]

1. Do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy:

1) ¹⁾ kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2018 r. poz. 799 i 1356) w zakresie:

- a) przestrzegania przepisów o ochronie środowiska,
- b) przestrzegania decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska oraz przestrzegania zakresu, częstotliwości i sposobu prowadzenia pomiarów wielkości emisji i jej wpływu na stan środowiska,
- c) przestrzegania przepisów dotyczących zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym stosowanym w instalacjach energetycznego spalania paliw oraz w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej,
- d) eksploatacji instalacji i urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem,
- e) przestrzegania przepisów o gospodarce opakowaniami oraz odpadami opakowaniowymi,
- f) przestrzegania przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej,
- g) postępowania z substancjami zubożającymi warstwę ozonową oraz z fluorowanymi gazami cieplarnianymi i pozostałymi fluorowanymi gazami cieplarnianymi, o których mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1951 oraz z 2018 r. poz. 650), oraz z produktami i urządzeniami zawierającymi te substancje lub gazy lub od nich uzależnionymi, z wyłączeniem systemów ochrony przeciwpożarowej i gaśnic zawierających te substancje lub gazy,
- h) przestrzegania przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2134 oraz z 2018 r. poz. 810), w zakresie wymagań określonych w zezwoleniach na prowadzenie zakładu inżynierii genetycznej albo w zgodach na zamierzone uwolnienie organizmów genetycznie zmodyfikowanych do środowiska w zakresie postępowania z odpadami, w tym powstającymi podczas zamkniętego użycia organizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz po zakończeniu zamierzonego uwolnienia organizmów genetycznie zmodyfikowanych do środowiska,
- i) przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- j) przestrzegania przepisów o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, z wyjątkiem przepisów art. 37 i art. 39 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. poz. 1688, z 2017 r. poz. 2056 oraz z 2018 r. poz. 650),
- k) przestrzegania przepisów o bateriach i akumulatorach, z wyjątkiem przestrzegania przez sprzedawców detalicznych i sprzedawców hurtowych przepisów art. 8, art. 9, art. 10 ust. 1, art. 11, art. 31 ust. 3, art. 48-50, art. 53 oraz art. 54 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz.U. z 2016 r. poz. 1803 oraz z 2018 r. poz. 650),
- l) przestrzegania przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2018 r. poz. 992, 1000 i 1479);

1a) kontrola przestrzegania przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2017 r. poz. 1289, 2056, 2361 i 2422 oraz z 2018 r. poz. 650);

2) ²⁾ prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, w szczególności:

- a) opracowywanie i realizacja wieloletnich strategicznych programów państwowego monitoringu środowiska i wykonawczych programów państwowego monitoringu środowiska,
- b) gromadzenie informacji o środowisku w zakresie ujętym w programach państwowego monitoringu środowiska,
- c) przetwarzanie zgromadzonych informacji o środowisku i dokonywanie ocen stanu środowiska,
- d) opracowywanie raportów o stanie środowiska,
- e) udział w międzynarodowej wymianie informacji o stanie środowiska, w tym koordynacja współpracy z Europejską Agencją Środowiska, o której mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 401/2009 z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (Dz.Urz. UE L 126 z 21.05.2009, str. 13);

2a) ³⁾ prowadzenie działalności laboratoryjnej polegającej na:

- a) wykonywaniu badań, w tym pobieraniu próbek, wykonywaniu pomiarów i analiz na potrzeby państwowego monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych,
- b) zapewnieniu nadzoru nad jakością badań, o których mowa w lit. a, zgodnie z normą PN-EN-ISO/IEC 17025 Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących,
- c) prowadzeniu badań przy użyciu referencyjnych i równoważnych metod pomiarowych,
- d) organizacji i udziale w porównaniach międzylaboratoryjnych i badaniach biegłości;

3) podejmowanie decyzji wstrzymujących działalność prowadzoną z naruszeniem wymagań związanych z ochroną środowiska lub naruszeniem warunków korzystania ze środowiska;

- 4) przeciwdziałanie poważnym awariom oraz sprawowanie nadzoru nad usuwaniem ich skutków;
- 5) wykonywanie zadań związanych ze zbieraniem danych do Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń oraz prowadzeniem Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń;
- 6) wykonywanie zadań określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2017 r. poz. 1405, 1566 i 1999 oraz z 2018 r. poz. 810 i 1089);
- 7) udział w przekazywaniu do użytkowania obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko;
- 8) wykonywanie zadań w zakresie zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawy;
- 9) wykonywanie zadań określonych w przepisach o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów;
- 10) wykonywanie zadań określonych w ustawie z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1849);
- 11) kontrola wyrobów wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku, podlegających ocenie zgodności w zakresie spełniania przez nie zasadniczych lub innych wymagań dotyczących ochrony środowiska;
- 12) wykonywanie zadań z zakresu:
 - a) ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz.U. z 2018 r. poz. 143),
 - b) rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz.Urz. UE L 396 z 30.12.2006, str. 1, z późn. zm.),
 - c) rozporządzenia (WE) nr 648/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz.Urz. UE L 104 z 08.04.2004, str. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 48, z późn. zm.),
 - d) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 689/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. dotyczącego wywozu i przywozu niebezpiecznych chemikaliów (Dz.Urz. UE L 204 z 31.07.2008, str. 1, z późn. zm.),
 - e) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniającego i uchylającego dyrektywę 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz.Urz. UE L 353 z 31.12.2008, str. 1, z późn. zm.)- w zakresie zagrożeń dla środowiska;
- 12a) wykonywanie zadań wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. ustanawiającego obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna (Dz.Urz. UE L 295 z 12.11.2010, str. 23);
- 13) wykonywanie zadań dotyczących przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1201) w zakresie emisji gazów cieplarnianych objętych systemem oraz szacowanie wielkości emisji gazów cieplarnianych z instalacji lub z operacji lotniczej, o którym mowa w art. 87 ust. 4 i art. 88 ust. 1 tej ustawy;
- 13a) przeprowadzanie kontroli, o której mowa w art. 168a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- 14) wykonywanie pomiarów wielkości emisji oraz poziomu substancji lub energii występujących w środowisku;
- 15) ⁴⁾ (uchylony)
- 16) ⁵⁾ (uchylony)
- 17) współdziałanie w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontroli, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości, innymi organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego oraz obrony cywilnej, a także organizacjami społecznymi;
- 17a) wykonywanie zadań określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz.U. poz. 1566 i 2180 oraz z 2018 r. poz. 650 i 710);
- 17b) wykonywanie zadań określonych w ustawie z dnia 19 lipca 2016 r. o dostępie do zasobów genetycznych i podziale korzyści z ich wykorzystania (Dz.U. poz. 1340) oraz wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 511/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie środków zapewniających zgodność użytkowników w Unii z wymogami wynikającymi z Protokołu z Nagoi dotyczącego dostępu do zasobów genetycznych oraz uczciwego i sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z wykorzystania tych zasobów (Dz.Urz. UE L 150 z 20.05.2014, str. 59) i rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/1866 z dnia 13 października 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 511/2014 w odniesieniu do rejestru kolekcji, monitorowania zgodności użytkowników i najlepszych praktyk (Dz.Urz. UE L 275 z 20.10.2015, str. 4);
- 17c) ⁶⁾ wykonywanie zadań wynikających z ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1473);
- 18) wykonywanie innych zadań określonych odrębnymi przepisami.
- 1a. ⁷⁾ Do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy również ściganie przestępstw przeciwko środowisku określonych w Kodeksie karnym oraz wykroczeń określonych w Kodeksie wykroczeń i ustawach wymienionych w ust. 1, w tym wnoszenie i popieranie aktów oskarżenia.
2. ⁸⁾ (uchylony)
3. Inspekcja Ochrony Środowiska współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Rozdział 2. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska.

Art. 3 [Organy] Organami Inspekcji Ochrony Środowiska są:

- 1) Główny Inspektor Ochrony Środowiska;
- 2) wojewódzki inspektor ochrony środowiska jako organ rządowej administracji zespolonej w województwie.

Art. 3a [Nadzór] Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest centralnym organem administracji rządowej nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 4 [Organizacja urzędu]

1. Główny Inspektor Ochrony Środowiska kieruje działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska.

2. (uchylony)

3. Głównego Inspektora Ochrony Środowiska powołuje Prezes Rady Ministrów, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska. Prezes Rady Ministrów odwołuje Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

4. Zastępcę Głównego Inspektora Ochrony Środowiska powołuje minister właściwy do spraw środowiska, spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru, na wniosek Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Minister właściwy do spraw środowiska odwołuje Zastępcę Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

4a. Stanowisko Głównego Inspektora Ochrony Środowiska może zajmować osoba, która:

- 1) posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny;
- 2) jest obywatelem polskim;
- 3) korzysta z pełni praw publicznych;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 5) posiada kompetencje kierownicze;
- 6) posiada co najmniej 6-letni staż pracy, w tym co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym;
- 7) posiada wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do właściwości Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

4b. Informację o naborze na stanowisko Głównego Inspektora Ochrony Środowiska ogłasza się przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie urzędu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu i Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Ogłoszenie powinno zawierać:

- 1) nazwę i adres urzędu;
- 2) określenie stanowiska;
- 3) wymagania związane ze stanowiskiem wynikające z przepisów prawa;
- 4) zakres zadań wykonywanych na stanowisku;
- 5) wskazanie wymaganych dokumentów;
- 6) termin i miejsce składania dokumentów;
- 7) informację o metodach i technikach naboru.

4c. Termin, o którym mowa w ust. 4b pkt 6, nie może być krótszy niż 10 dni od dnia opublikowania ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

4d. Nabór na stanowisko Głównego Inspektora Ochrony Środowiska przeprowadza zespół, powołany przez ministra właściwego do spraw środowiska, liczący co najmniej 3 osoby, których wiedza i doświadczenie dają rękojmię wyłonienia najlepszych kandydatów. W toku naboru ocenia się doświadczenie zawodowe kandydata, wiedzę niezbędną do wykonywania zadań na stanowisku, na które jest przeprowadzany nabór, oraz kompetencje kierownicze.

4e. Ocena wiedzy i kompetencji kierowniczych, o których mowa w ust. 4d, może być dokonana na zlecenie zespołu przez osobę niebędącą członkiem zespołu, która posiada odpowiednie kwalifikacje do dokonania tej oceny.

4f. Członek zespołu oraz osoba, o której mowa w ust. 4e, mają obowiązek zachowania w tajemnicy informacji dotyczących osób ubiegających się o stanowisko, uzyskanych w trakcie naboru.

4g. W toku naboru zespół wyłania nie więcej niż 3 kandydatów, których przedstawia ministrowi właściwemu do spraw środowiska.

4h. Z przeprowadzonego naboru zespół sporządza protokół zawierający:

- 1) nazwę i adres urzędu;
- 2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór, oraz liczbę kandydatów;
- 3) imiona, nazwiska i adresy nie więcej niż 3 najlepszych kandydatów uszeregowanych według poziomu spełniania przez nich wymagań określonych w ogłoszeniu o naborze;
- 4) informację o zastosowanych metodach i technikach naboru;
- 5) uzasadnienie dokonanego wyboru albo powody niewyłonienia kandydata;
- 6) skład zespołu.

4i. Wynik naboru ogłasza się niezwłocznie przez umieszczenie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu i Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Informacja o wyniku naboru zawiera:

- 1) nazwę i adres urzędu;
- 2) określenie stanowiska, na które był prowadzony nabór;
- 3) imiona, nazwiska wybranych kandydatów oraz ich miejsca zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego albo informację o niewyłonieniu kandydata.

4j. Umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów ogłoszenia o naborze oraz o wyniku tego naboru jest bezpłatne.

4k. Zespół przeprowadzający nabór na stanowisko, o którym mowa w ust. 4, powołuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

4l. Do sposobu przeprowadzania naboru na stanowisko, o którym mowa w ust. 4, stosuje się odpowiednio ust. 4a-4j.

5. Główny Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje zadania przy pomocy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

6. W skład Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska mogą wchodzić: departamenty, wydziały, zespoły terenowe, samodzielne stanowiska oraz laboratoria.

7. Organizację Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska określa statut nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 4a [Zadania Głównego Inspektora Ochrony Środowiska]

1. Główny Inspektor Ochrony Środowiska, kierując działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska:

1) ustala ogólne kierunki działania Inspekcji Ochrony Środowiska oraz wydaje zalecenia i wytyczne, określające sposób postępowania w trakcie realizacji zadań, o których mowa w art. 2 ust. 1, oraz kontroluje stan ich realizacji;

2) ustala szczegółowe zasady postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii w zakresie należącym do właściwości Inspekcji Ochrony Środowiska oraz zasady współdziałania z innymi organami administracji publicznej;

3) może wydawać wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska polecenia dotyczące podjęcia określonych czynności i żądać będących w ich posiadaniu informacji o stanie środowiska i jego ochronie oraz o zakresie i wynikach ich działania;

4) organizuje i koordynuje kontrole podmiotów korzystających ze środowiska o zasięgu lub znaczeniu ponadwojewódzkim;

4a) ⁹⁾ może wydawać wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska polecenia przeprowadzenia w określonym czasie kontroli;

5) ¹⁰⁾ opracowuje i realizuje wieloletnie strategiczne oraz wykonawcze programy państwowego monitoringu środowiska;

6) dokonuje analiz i ocen:

a) przestrzegania przepisów, o których mowa w art. 2 ust. 1,

b) stanu środowiska;

7) prowadzi system informatyczny, o którym mowa w art. 28h ust. 1, i nadzoruje jego funkcjonowanie;

8) organizuje szkolenia pracowników Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie wykonywania zadań określonych w ustawie i w przepisach odrębnych;

9) sporządza roczne sprawozdanie z działalności Inspekcji Ochrony Środowiska i przedkłada je do akceptacji ministrowi właściwemu do spraw środowiska w terminie do 31 maja roku następnego.

1a. ¹¹⁾ Wykonywanie zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie:

1) prowadzenia państwowego monitoringu środowiska oraz prowadzenia działalności laboratoryjnej,

2) prowadzenia działań edukacyjnych dla innych organów i podmiotów korzystających ze środowiska z zakresu korzystania ze środowiska,

3) wykonywania zadań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych - należy do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

2. Główny Inspektor Ochrony Środowiska w zakresie zadań określonych w art. 2 ust. 1 współpracuje z:

1) organami państw członkowskich Unii Europejskiej;

2) właściwymi organami innych państw na podstawie zawartych umów i porozumień;

3) organizacjami międzynarodowymi.

Art. 5 [Wojewódzki inspektor ochrony środowiska]

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska kieruje działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska na obszarze województwa.

2. Wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska powołuje i odwołuje wojewoda, za zgodą Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

3. Stanowisko wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska może zajmować osoba, która:

1) jest obywatelem polskim;

2) korzysta z pełni praw publicznych;

3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;

4) posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny;

5) ¹²⁾ posiada co najmniej 5-letni staż pracy na stanowiskach związanych z zadaniami z zakresu ochrony środowiska;

6) posiada wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do właściwości wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

4. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska, kierując działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska na obszarze województwa:

1) ¹³⁾ wykonuje jej zadania, z wyłączeniem zadań, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 i 2a, zgodnie z ogólnymi kierunkami działania, zaleceniami i wytycznymi oraz poleceniami Głównego Inspektora Ochrony Środowiska;

2) ustala, w porozumieniu z wojewodą, kierunki działania oraz roczne plany pracy Inspekcji Ochrony Środowiska w województwie, których elementem są roczne plany działalności kontrolnej;

3) ¹⁴⁾ (uchylony)

4) ¹⁵⁾ dokonuje na obszarze województwa analiz i ocen przestrzegania przepisów, o których mowa w art. 2 ust. 1;

5) przedkłada Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska informacje o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska na obszarze województwa za dany rok w terminie do 15 lutego roku następnego oraz na żądanie, w każdym czasie.

5. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska wykonuje zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska.

6. Zastępców wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w liczbie do dwóch, powołuje i odwołuje wojewoda, na wniosek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

7. Stanowisko zastępcy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska może zajmować osoba, która spełnia warunki określone w ust. 3.

8. Wojewoda, na wniosek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, może tworzyć delegatury wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska. Kierownik delegatury może, z upoważnienia wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, prowadzić sprawy i wydawać na terenie swojego działania decyzje administracyjne.

9. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, zasady i sposób organizacji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska oraz ich delegatur, mając na względzie zapewnienie ich sprawnego i jednolitego działania.

Art. 5a [Roczny plan działalności kontrolnej]

1. Roczny plan działalności kontrolnej obejmuje:

- 1) ogólną ocenę znaczących zagadnień dotyczących środowiska;
- 2) obszar objęty planem kontroli;
- 3) wykaz zakładów objętych planem, w tym wykaz:
 - a) instalacji wymagających uzyskania pozwolenia zintegrowanego,
 - b) zakładów o zwiększonym ryzyku i zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, zwanych dalej odpowiednio „zakładami o zwiększonym ryzyku” i „zakładami o dużym ryzyku”;
- 4) ¹⁶⁾ procedury opracowywania programów kontroli planowych dla zakładów, o których mowa w pkt 3;
- 5) ¹⁷⁾ procedury kontroli pozaplanowych dla zakładów, o których mowa w pkt 3;
- 6) w odniesieniu do zakładów o zwiększonym ryzyku i zakładów o dużym ryzyku - ogólną ocenę znaczących zagadnień dotyczących bezpieczeństwa oraz wykaz grup zakładów, o których mowa w art. 264d ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

2. W odniesieniu do instalacji wymagających uzyskania pozwolenia zintegrowanego oraz zakładów o zwiększonym ryzyku i zakładów o dużym ryzyku wojewódzki inspektor ochrony środowiska na podstawie rocznego planu kontroli sporządza programy kontroli planowych, obejmujące częstotliwość kontroli w terenie dla różnych rodzajów zakładów i instalacji.

3. Częstotliwość kontroli, o której mowa w ust. 2, jest ustalana z uwzględnieniem systematycznej oceny zagrożeń dla środowiska stwarzanych przez daną instalację, oraz przepisów dotyczących częstotliwości prowadzenia kontroli.

4. W odniesieniu do instalacji wymagających uzyskania pozwolenia zintegrowanego okres pomiędzy kontrolami nie przekracza:

- 1) roku dla instalacji stwarzających największe zagrożenie;
- 2) 3 lat dla instalacji, której prowadzącym instalację jest organizacja zarejestrowana w systemie ekzarządzania i audytu (EMAS) lub dla instalacji stwarzających najmniejsze zagrożenie.

5. Systematyczna ocena zagrożeń dla środowiska, o której mowa w ust. 3, uwzględnia co najmniej jedno z następujących kryteriów:

- 1) potencjalne i rzeczywiste oddziaływanie danych instalacji na zdrowie ludzi i środowisko, z uwzględnieniem poziomu i rodzajów emisji, wrażliwości środowiska lokalnego i ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- 2) historię zgodności z warunkami pozwolenia;
- 3) rejestrację organizacji lub prowadzącego instalację w systemie ekzarządzania i audytu (EMAS).

6. Jeżeli kontrola instalacji wymagających pozwolenia zintegrowanego lub zakładu o zwiększonym ryzyku lub zakładu o dużym ryzyku wykáže istotne naruszenie wymogów określonych w tym pozwoleniu lub w zakresie przeciwdziałania poważnej awarii przemysłowej, w terminie 6 miesięcy od dnia zakończenia tej kontroli przeprowadza się ponowną kontrolę, o której mowa w art. 55 ust. 7 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646).

7. Pozaplanowe kontrole przeprowadza się w szczególności w celu jak najszybszego zbadania skarg i wniosków o interwencje, wystąpienia poważnych awarii, stwierdzenia naruszeń wymogów określonych w pozwoleniach zintegrowanych oraz, w stosownych przypadkach, przed udzieleniem lub zmianą pozwolenia zintegrowanego.

Art. 6 (uchylony)

Art. 7 [Powierzenie zadań powiatom] Wojewódzki inspektor ochrony środowiska, za zgodą Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, może powierzyć, w drodze porozumienia, prowadzenie spraw z zakresu właściwości wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w tym wydawanie w jego imieniu decyzji administracyjnych, powiatom położonym na terenie województwa.

Art. 8 [Właściwość] W rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Inspekcji Ochrony Środowiska organem właściwym jest, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, wojewódzki inspektor ochrony środowiska i jako organ wyższego stopnia – Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

Art. 8a [Informacja]

1. ¹⁸⁾ Wojewódzki inspektor ochrony środowiska przekazuje radzie gminy, radzie powiatu i sejmikowi województwa, na ich wniosek, informację o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla województwa.

2. W związku z przedłożoną informacją, o której mowa w ust. 1, radzie powiatu służy prawo do określania, w drodze uchwały, kierunków działania wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska w celu zapewnienia na danym obszarze należytej ochrony środowiska.

3. W przypadku bezpośredniego zagrożenia środowiska starosta lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) może skierować, zawierający uzasadnienie, wniosek do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie należących do jego zadań i kompetencji działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia, gdy podjęcie działań wykracza poza zadania i kompetencje odpowiednio starosty lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

4. Uchwała podjęta na podstawie ust. 2 oraz wniosek skierowany na podstawie ust. 3 nie mogą dotyczyć wykonania konkretnych czynności służbowych ani określać sposobu wykonania zadania przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, lecz powinny ustalać przedmiot działań lub wskazywać stan niezgodny z prawem,

o którego usunięcie chodzi i którego zakres należy do właściwości wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Art. 8b [Wniosek]

1. Starosta, wójt (burmistrz, prezydent miasta) ponoszą wyłączną odpowiedzialność za treść wniosku skierowanego na podstawie art. 8a ust. 3.
2. Wniosek przekazany ustnie wymaga potwierdzenia na piśmie.

Art. 8c (uchylony)

Rozdział 2a. Pracownicy Inspekcji Ochrony Środowiska. 19)

Art. 8d [Odesłanie do przepisów innych ustaw]

1. Pracownikami Inspekcji Ochrony Środowiska są pracownicy zatrudnieni w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska i wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska.
2. Do pracowników Inspekcji Ochrony Środowiska zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych stosuje się przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1889 i 2203 oraz z 2018 r. poz. 106).
3. Do pracowników Inspekcji Ochrony Środowiska zatrudnionych na stanowiskach:
 - 1) inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska nie stosuje się przepisów art. 4 i art. 97 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej;
 - 2) w centralnym laboratorium badawczym, o którym mowa w art. 28f ust. 1, nie stosuje się przepisu art. 97 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej.
4. Do pracowników innych niż wymienieni w ust. 2 stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2142 i 2203 oraz z 2018 r. poz. 106, 650 i 1000).

Art. 8e [Inspektor Inspekcji Ochrony Środowiska]

1. Inspektorem Inspekcji Ochrony Środowiska może być pracownik Inspekcji Ochrony Środowiska, który:
 - 1) jest obywatelem polskim;
 - 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
 - 3) korzysta z pełni praw publicznych;
 - 4) nie był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 5) posiada wyższe wykształcenie;
 - 6) posiada stan zdrowia pozwalający na zatrudnienie na stanowisku inspektora Inspekcji Ochrony Środowiska;
 - 7) odbył półroczny kurs przygotowujący do wykonywania pracy na stanowisku inspektora Inspekcji Ochrony Środowiska i zdał egzamin końcowy.
2. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zwalnia z obowiązku odbywania kursu oraz egzaminu końcowego, o których mowa w ust. 1 pkt 7, pracownika Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska lub wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska, posiadającego wiedzę i doświadczenie zawodowe umożliwiające należyte wykonywanie obowiązków służbowych.
3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób przeprowadzenia kursu, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, oraz warunki zdania egzaminu końcowego, kierując się potrzebą należytego przygotowania inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska do wykonywania kontroli.

Art. 8f [Czas pracy]

1. Czas pracy pracowników, o których mowa w art. 8d ust. 3, nie może przekraczać 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 3 miesięcy.
2. Do pracowników, o których mowa w art. 8d ust. 3, mogą być stosowane systemy czasu pracy:
 - 1) zmianowy - na stanowiskach pracy, na których ze względu na zakres i charakter zadań jest wymagane wykonywanie pracy w systemie zmianowym;
 - 2) podstawowy, w przypadku którego czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę - na pozostałych stanowiskach pracy.
3. W zmianowym systemie czasu pracy pracę wykonuje się na zmiany trwające po 8 godzin na dobę. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pracodawca może wprowadzić wykonywanie pracy na zmiany trwające po 12 godzin na dobę.
4. W zmianowym systemie czasu pracy, o którym mowa w ust. 3 zdanie:
 - 1) pierwsze, pracownik nie może wykonywać pracy na więcej niż dziesięciu zmianach w porze nocnej w miesiącu kalendarzowym,
 - 2) drugie, pracownik nie może wykonywać pracy na więcej niż ośmiu zmianach w porze nocnej w miesiącu kalendarzowym- chyba że jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami pracodawcy lub tym, że jego nieobecność mogłaby spowodować poważne zakłócenie organizacji pracy u pracodawcy.
5. Praca w godzinach nadliczbowych pracownika jest dopuszczalna ze względu na:
 - 1) konieczność współudziału w zwalczaniu poważnej awarii lub innych zdarzeń nadzwyczajnych w zakresie ochrony środowiska;
 - 2) konieczność wykonania rozpoczętych czynności kontrolnych, jeżeli nie mogą one zostać przerwane;
 - 3) szczególne potrzeby pracodawcy.
6. Praca w godzinach nadliczbowych pracownika następuje na polecenie pracodawcy.
7. W zamian za czas pracy w godzinach nadliczbowych pracownikowi udziela się czasu wolnego od pracy w wymiarze o połowę wyższym albo może mu być przyznane wynagrodzenie wraz z dodatkiem za pracę w godzinach nadliczbowych w wysokości 50% wynagrodzenia. Udzielenie pracownikowi czasu wolnego nie może spowodować obniżenia wynagrodzenia należnego pracownikowi za pełny miesięczny wymiar czasu pracy.

8. O przyznaniu czasu wolnego od pracy albo dodatku, o których mowa w ust. 7, decyduje:

- 1) dyrektor generalny - w przypadku pracowników zatrudnionych w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska;
- 2) wojewódzki inspektor ochrony środowiska - w przypadku pracowników zatrudnionych w wojewódzkim inspektoracie ochrony środowiska.

9. Liczba godzin nadliczbowych, za które przyznano wynagrodzenie, nie może przekraczać:

- 1) 7 godzin w przyjętym miesięcznym okresie rozliczeniowym;
- 2) 14 godzin w przyjętym dwumiesięcznym okresie rozliczeniowym;
- 3) 21 godzin w przyjętym trzymiesięcznym okresie rozliczeniowym.

10. Praca w niedzielę lub święto w godzinach nadliczbowych oraz w porze nocnej nie może być wykonywana przez:

- 1) pracownika będącego jedynym opiekunem dziecka do 8 lat lub osoby wymagającej stałej opieki,
 - 2) pracownika opiekującego się dzieckiem do 8 lat, jeżeli z uprawnienia do opieki nie korzysta drugie z rodziców lub opiekun,
 - 3) pracownicę karmiącą dziecko piersią
- bez ich zgody.

Art. 8g [Miesięczny dodatek inspekcyjny] Inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska wykonującym czynności kontrolne przysługuje miesięczny dodatek inspekcyjny do wynagrodzenia w wysokości do 100% tego wynagrodzenia.

Art. 8h [Ochrona pracowników] Pracownicy Inspekcji Ochrony Środowiska podczas pełnienia obowiązków służbowych i w związku z pełnieniem tych obowiązków korzystają z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Rozdział 3. Wykonywanie zadań kontrolnych przez Inspekcję Ochrony Środowiska.

Art. 9 [Uprawnienia inspektorów]

1.²⁰⁾ Inspekcja Ochrony Środowiska prowadzi kontrole planowe i pozaplanowe.

1a.²¹⁾ Kontrole planowe planuje się, uwzględniając potrzebę zapewnienia systematycznej oceny zagrożeń życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w szczególności wynikających z działalności podmiotów korzystających ze środowiska, i ustala w planach kontroli.

1b.²²⁾ Do kontroli pozaplanowych zalicza się kontrole:

- 1) przeprowadzane na wniosek organów administracji publicznej lub podmiotów, o ile przepisy szczególne przewidują możliwość występowania z takim wnioskiem;
- 2) interwencyjne.

1c.²³⁾ Przez kontrole interwencyjne rozumie się kontrole przeprowadzane w związku z rozpatrywaniem skarg i interwencji dotyczących zanieczyszczenia środowiska lub podejrzenia wystąpienia takiego zanieczyszczenia, wystąpienia poważnych awarii lub w celu przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia.

1d.²⁴⁾ Kontrolę wykonują Główny Inspektor Ochrony Środowiska, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska oraz upoważnieni przez nich inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska, zwani dalej „inspektorami”.

2. Przy wykonywaniu kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska inspektor uprawniony jest do:

- 1)²⁵⁾ wstępu przez całą dobę wraz z niezbędnym sprzętem:
 - a) na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza,
 - b) do środków transportu,
 - c) na teren niezwiązany z prowadzeniem działalności gospodarczej;

1a)²⁶⁾ (uchylony)

2)²⁷⁾ przeprowadzania niezbędnych pomiarów lub badań, w tym pobierania próbek lub wykonywania innych czynności kontrolnych, w tym z użyciem bezzałogowych statków powietrznych, w celu ustalenia na terenie kontrolowanej nieruchomości, w obiekcie lub jego części, w kontrolowanym środku transportu, stanu środowiska oraz oceny tego stanu w świetle przepisów o ochronie środowiska, a także warunków wykonywania działalności wpływającej na środowisko indywidualnie określonych w decyzjach administracyjnych;

3)²⁸⁾ żądania wstrzymania ruchu lub uruchomienia instalacji lub urządzeń, w tym środków transportu oraz powstrzymania się od wykonywania innych czynności w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla przeprowadzenia badań, w tym pobrania próbek i wykonania pomiarów;

4) oceny sposobu eksploatacji instalacji lub urządzeń, w tym środków transportu;

5) oceny stosowanych technologii i rozwiązań technicznych;

6)²⁹⁾ żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwanie osób w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego przy jednoczesnym pouczeniu ich o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o której mowa w Kodeksie karnym;

7)³⁰⁾ żądania okazania dokumentów, w tym dokumentów finansowych i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli;

8)³¹⁾ ustalania tożsamości osób oraz żądania okazania dokumentów niezbędnych do wymierzenia grzywny w drodze mandatu karnego lub sporządzenia wniosku o ukaranie;

9) oceny sposobu wykonywania pomiarów emisji, ilości pobranej wody oraz odprowadzanych ścieków przez jednostkę prowadzącą pomiary, w tym poprawności sposobu pobierania i analizy próbek;

10)³²⁾ określenia składu morfologicznego odpadów w oparciu o wiedzę ekspercką.

2a. Jeżeli przeprowadzenie niezbędnych pomiarów, w tym pobieranie próbek lub wykonanie innych czynności kontrolnych, wymaga specjalistycznej wiedzy lub umiejętności, Główny Inspektor Ochrony Środowiska lub wojewódzki inspektor ochrony środowiska może upoważnić do udziału w kontroli osobę niebędącą inspektorem, posiadającą taką wiedzę lub takie umiejętności.

2b. ³³⁾ (uchylony)

3. ³⁴⁾ (uchylony)

Art. 9a [Kontrola przedsiębiorców] ³⁵⁾

1. Kontrolę przedsiębiorców wykonuje się na zasadach określonych w rozdziale 5 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.

2. Do kontroli pozaplanowych przedsiębiorców nie stosuje się przepisów art. 47, art. 48, art. 50, art. 51, art. 54, art. 55 i art. 58 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.

Art. 9b [Kontrola, legitymacja służbowa] ³⁶⁾

1. Kontrolę wykonuje się po okazaniu legitymacji służbowej potwierdzającej tożsamość i uprawnienia inspektora do jej wykonania.

2. Kontrolę przedsiębiorcy, z wyłączeniem kontroli interwencyjnej, wykonuje się po okazaniu dodatkowo upoważnienia do jej wykonania.

3. Legitymację inspektorowi wydaje Główny Inspektor Ochrony Środowiska albo wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

4. Inspektor jest obowiązany do zwrotu legitymacji z dniem ustania stosunku pracy.

5. ³⁷⁾ Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzór legitymacji służbowej, o której mowa w ust. 1, mając na względzie możliwość identyfikacji inspektora i jego stanowiska służbowego.

Art. 9c [Działania kontrolne] ³⁸⁾

1. W kontroli prowadzonej przez inspektora mogą uczestniczyć inni pracownicy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska lub wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska upoważnieni przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska lub wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

2. W przypadku, o którym mowa w art. 9 ust. 2 pkt 3, wstrzymania ruchu lub uruchomienia instalacji lub urządzenia dokonuje osoba wskazana przez kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej albo przez kontrolowaną osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą. Wskazana osoba posiada wiedzę umożliwiającą wstrzymanie ruchu lub uruchomienie instalacji lub urządzenia w sposób, który nie spowoduje powstania szkody w danej instalacji lub urządzeniu.

3. W przypadku braku możliwości wstrzymania ruchu lub uruchomienia instalacji lub urządzenia kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej albo kontrolowana osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą obowiązani są do udowodnienia braku możliwości technicznych bądź udowodnienia możliwości wystąpienia zagrożenia szkody w dużych rozmiarach.

4. Wstęp inspektorów na tereny zamknięte w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2101 oraz z 2018 r. poz. 650) następuje za zgodą zarządzającego tym terenem.

5. Upoważniony do kontroli inspektor jest uprawniony do poruszania się po terenie nieruchomości, obiektu lub ich części, w tym do wykonywania lotów bezzałogowym statkiem powietrznym nad tym terenem, oraz poruszania się w środkach transportu, bez potrzeby uzyskiwania przepustki oraz nie podlega rewizji osobistej przewidzianej w regulaminie wewnętrznym kontrolowanej jednostki organizacyjnej; podlega on przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązującym w kontrolowanej jednostce organizacyjnej.

6. Do osób, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 9 ust. 2a, stosuje się przepisy ust. 5 oraz art. 9 ust. 2 pkt 1, 2 i 9.

Art. 10 [Kontrola] Kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej oraz kontrolowana osoba fizyczna, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych oraz o zakwaterowaniu sił zbrojnych, obowiązani są umożliwić inspektorowi przeprowadzenie kontroli, w szczególności umożliwić dokonanie czynności, o których mowa w art. 9 ust. 2.

Art. 10a [Pomoc organów administracji publicznej] ³⁹⁾

1. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska może wystąpić z wnioskiem do Policji lub organów administracji publicznej, w tym do Krajowej Administracji Skarbowej, Inspekcji Transportu Drogowego, urzędów nadzoru górniczego, Państwowej Inspekcji Pracy, Inspekcji Handlowej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, o udzielenie pomocy, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia czynności kontrolnych.

2. Udzielenie pomocy, o której mowa w ust. 1, może polegać w szczególności na:

1) umożliwieniu inspektorowi wejścia na kontrolowany teren, do kontrolowanego obiektu lub do środka transportu;

2) gromadzeniu i zabezpieczaniu dowodów popełnienia przestępstwa albo wykroczenia;

3) ustalaniu tożsamości i przesłuchiwaniu osób w celu ustalenia stanu faktycznego istotnego dla prowadzonego postępowania;

4) zapewnieniu bezpieczeństwa inspektorowi.

3. Organy wymienione w ust. 1 nie mogą odmówić udzielenia pomocy wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

4. Na wniosek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa polegającego na udaremnianiu lub utrudnianiu wstępu na kontrolowany teren, do kontrolowanego obiektu lub do środka transportu, Policja obowiązana jest umożliwić inspektorom ten wstęp, w tym przy wykorzystaniu środka przymusu bezpośredniego, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1120 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 730 i 912).

Art. 10b [Zakres czynności] ⁴⁰⁾

1. W przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku określonego w art. 182, art. 183 lub art. 186 Kodeksu karnego albo wykroczenia określonego w art. 154 § 2 Kodeksu wykroczeń, albo wykroczeń, o których mowa w:

- 1) art. 476 ust. 1 i 2, art. 477 pkt 4 i 5, art. 478 pkt 6 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne,
- 2) art. 65 pkt 1-3 ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych,
- 3) art. 60 i art. 61 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi,
- 4) art. 37a i art. 37b ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1478, z 2017 r. poz. 2056 oraz z 2018 r. poz. 650),
- 5) art. 330-334, art. 335a-336, art. 337a-355 i art. 358-360 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska,
- 6) art. 171-177 i art. 180-192 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach,
- 7) art. 52 i art. 60 ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach,
- 8) art. 41 pkt 2-6, 9 i 10 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. z 2018 r. poz. 1259),
- 9) art. 131 pkt 12 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- 10) art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów,
- 11) art. 44-49, art. 51, art. 52a i art. 52b ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- 12) art. 95-97 oraz art. 134 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym,
- 13) art. 45-47 ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych,
- 14) art. 78, art. 80, art. 81 pkt 1 i 2, art. 83, art. 90 pkt 3, art. 91-92a i art. 94-95a ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach,
- 15) art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2015 r. o zmianie ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 933 i 1688)

- Główny Inspektor Ochrony Środowiska, wojewódzki inspektor ochrony środowiska lub upoważnieni inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska mogą podjąć czynności, o których mowa w ust. 2.

2. Główny Inspektor Ochrony Środowiska, wojewódzki inspektor ochrony środowiska lub upoważnieni inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska mogą podjąć czynności polegające na:

- 1) obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezzałogowych statków powietrznych, obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom;
- 2) gromadzeniu i zabezpieczeniu dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- 3) żądaniu pisemnych lub ustnych informacji oraz przesłuchiowaniu osób w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego przy jednoczesnym pouczeniu ich o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o której mowa w Kodeksie karnym;
- 4) ustalaniu tożsamości osób oraz żądaniu okazania dokumentów niezbędnych do wymierzenia grzywny w drodze mandatu karnego lub sporządzeniu wniosku o ukaranie;
- 5) nakładaniu grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia;
- 6) dokonywaniu oględzin pomieszczeń i innych miejsc;
- 7) zatrzymywaniu lub przeszukiwaniu pojazdów przewożących towary oraz kontroli dokumentów związanych z przewozem towaru, jeżeli zachodzi podejrzenie przewożenia odpadów;
- 8) udzielaniu pouczeń, zwracaniu uwagi, ostrzeganiu lub stosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

3. Czynności, o których mowa w ust. 2, mogą być wykonywane po okazaniu legitymacji, o której mowa w art. 9b ust. 1.

4. Inspektorzy są uprawnieni do uzyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i wykorzystywania informacji o osobach, rzeczach i zdarzeniach, w tym uzyskiwania informacji oraz utrwalania śladów i dowodów, w sposób określony w ust. 2, które należy przechowywać zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych.

5.⁴¹⁾ Administratorem danych osobowych przetwarzanych w celu, o którym mowa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz.U. z 2019 r. poz. 125), jest minister właściwy do spraw środowiska, Główny Inspektor Ochrony Środowiska lub wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Art. 10c [zespół kontrolny]⁴²⁾

1. Główny Inspektor Ochrony Środowiska może powołać zespół kontrolny, w skład którego może powołać inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska zatrudnionych w wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wskazuje inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska, którzy wejdą w skład zespołu kontrolnego. Koszty delegacji inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska wskazanych do prac w zespole kontrolnym pokrywa wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

3. Zespół, o którym mowa w ust. 1, powołuje się w celu przeprowadzenia kontroli interwencyjnej oraz w szczególnie uzasadnionych przypadkach może być on powołany do innych kontroli pozaplanowych.

4. Jeżeli wykonanie czynności kontrolnych wymaga specjalistycznej wiedzy lub umiejętności, Główny Inspektor Ochrony Środowiska może powołać w skład zespołu, o którym mowa w ust. 1, pracownika zatrudnionego w wojewódzkim inspektoracie ochrony środowiska, niebędącego inspektorem Inspekcji Ochrony Środowiska, posiadającego taką wiedzę lub takie umiejętności.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wskazuje pracownika, który wejdzie w skład zespołu kontrolnego. Koszty delegacji pracownika wskazanego do prac w zespole kontrolnym pokrywa wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Art. 10d [Udostępnianie informacji]⁴³⁾

1. Informacje uzyskane w czasie prowadzenia czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2, mogą być wykorzystywane w celu realizacji zadań ustawowych Inspekcji Ochrony Środowiska, w tym w zakresie kontroli oraz stanowić dowód w postępowaniach administracyjnych, karnych oraz w postępowaniach w sprawach wykroczeń.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, udostępnia się na wniosek:

- 1) Krajowej Administracji Skarbowej;
- 2) sądu lub prokuratora - w związku z toczącym się postępowaniem;
- 3) organów i służb uprawnionych do ścigania przestępstw i wykroczeń;
- 4) organów nadzoru górniczego.

Art. 10e [Korzystanie z informacji pochodzących od innych organów] ⁴⁴⁾

1. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie koniecznym do wykonywania czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2, mogą korzystać z informacji kryminalnej zgromadzonej w Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych.

2. Na wniosek Głównego Inspektora Ochrony Środowiska lub wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska organy ścigania oraz organy Krajowej Administracji Skarbowej udostępniają informacje uzyskane w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych niezbędne do wykonywania czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2, oraz kontroli.

3. Informacje, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być wykorzystane do oceny stanu faktycznego związanego z korzystaniem ze środowiska oraz w celu realizacji zadań ustawowych Inspekcji Ochrony Środowiska, w tym w zakresie kontroli oraz stanowić dowód w postępowaniach administracyjnych, karnych oraz postępowaniach w sprawach wykroczeń.

4. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego.

Art. 11 [Protokół kontroli]

1. Z czynności kontrolnych inspektor sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kontrolowanej osobie fizycznej.

2. Protokół podpisują inspektor i kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kontrolowana osoba fizyczna, którzy mogą wnieść do protokołu umotywowane zastrzeżenia i uwagi.

3. W razie odmowy podpisania protokołu przez kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kontrolowaną osobę fizyczną, inspektor czyni o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może w terminie siedmiu dni przedstawić swoje stanowisko na piśmie właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska.

Art. 12 [Uprawnienia pokontrolne inspektora]

1. Na podstawie ustaleń kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska może:

1) wydać zarządzenie pokontrolne do kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub osoby fizycznej;

1a) ⁴⁵⁾ wydać na podstawie odrębnych przepisów zalecenia pokontrolne;

2) wydać na podstawie odrębnych przepisów decyzję administracyjną;

3) wszcząć egzekucję, jeżeli obowiązek wynika z mocy prawa lub decyzji administracyjnej.

2. Kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kontrolowana osoba fizyczna, w terminie wyznaczonym w zarządzeniu pokontrolnym, mają obowiązek poinformowania wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o zakresie podjętych i zrealizowanych działań służących wyeliminowaniu wskazanych naruszeń.

3. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska może zażądać od kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej przeprowadzenia postępowania służbowego lub innego przewidzianego prawem postępowania przeciwko osobom winnym dopuszczenia do uchybień i poinformowania go, w określonym terminie, o wynikach tego postępowania i o podjętych działaniach.

4. ⁴⁶⁾ Wojewódzki inspektor ochrony środowiska może w trakcie kontroli wydać decyzję w przedmiocie wstrzymania:

1) działalności w zakresie stwarzającym zagrożenie zdrowia lub życia ludzi albo zagrożenie zniszczenia środowiska;

2) oddania do użytku obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji niespełniających wymagań ochrony środowiska.

5. ⁴⁷⁾ Decyzja, o której mowa w ust. 4, podlega natychmiastowemu wykonaniu.

6. ⁴⁸⁾ Do decyzji, o której mowa w ust. 4, przepisów art. 61 § 3 i 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 i 1467) nie stosuje się.

Art. 12a (uchylony) ⁴⁹⁾

Art. 12b (uchylony) ⁵⁰⁾

Art. 13 (uchylony)

Art. 14 [Oskarżyciel publiczny] W sprawach o wykroczenia przeciwko środowisku organom Inspekcji Ochrony Środowiska przysługuje uprawnienie oskarżyciela publicznego także wtedy, gdy wniosek o ukaranie za wykroczenie złożył inny uprawniony oskarżyciel.

Art. 15 [Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa] W razie stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kierownika jednostki organizacyjnej, jej pracownika lub innej osoby fizycznej wyczerpuje znamiona przestępstwa przeciwko środowisku, organy Inspekcji Ochrony Środowiska kierują do organu powołanego do ścigania przestępstw zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, dołączając dowody dokumentujące podejrzenie.

Art. 16 [Informacje dot. ochrony środowiska] ⁵¹⁾

1. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska mogą zwrócić się do każdego organu administracji publicznej lub Policji z wnioskiem o udzielenie informacji lub udostępnienie dokumentów i danych związanych z ochroną środowiska.

2. Organy, o których mowa w ust. 1, lub Policja są obowiązane przekazać informacje, dokumenty i dane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku.

3. W razie stwierdzenia nieprawidłowości w działaniach organów administracji publicznej w zakresie ochrony środowiska organ Inspekcji Ochrony Środowiska może:

- 1) skierować wystąpienie o wyjaśnienie przyczyn nieprawidłowości lub o ich usunięcie;
- 2) zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnieść skargę do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach - na prawach przysługujących prokuratorowi.

Art. 16a [Wystąpienie]⁵²⁾

1. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wydawania przez organy ochrony środowiska decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska organ Inspekcji Ochrony Środowiska kieruje wystąpienie, którego treścią może być w szczególności wnioski o stwierdzenie nieważności tej decyzji.

2. Organom Inspekcji Ochrony Środowiska przysługują prawa strony w postępowaniu administracyjnym lub postępowaniu przed sądem administracyjnym.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do orzeczeń samorządowych kolegiów odwoławczych.

Art. 17 [Współdziałanie organów]

1. Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w wykonywaniu czynności kontrolnych z innymi organami kontroli, w tym z Państwową Inspekcją Sanitarną, organami administracji państwowej i rządowej, organami samorządu terytorialnego, organami obrony cywilnej oraz organizacjami społecznymi.

2. Współdziałanie to obejmuje w szczególności:

1) *(uchylony)*

1a) rozpatrywanie wniosków o przeprowadzenie kontroli, składanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego;

2) przekazywanie właściwym organom administracji państwowej i rządowej oraz organom samorządu terytorialnego informacji o wynikach kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska;

3) wymianę informacji o wynikach kontroli;

4)⁵³⁾ wymianę z Krajową Administracją Skarbową i Strażą Graniczną informacji związanych ze sprowadzaniem do kraju towarów, których wwóz jest zakazany lub ograniczony ze względu na ochronę środowiska;

5) współpracę ze Strażą Graniczną w wykonywaniu kontroli w strefie nadgranicznej;

6) współpracę z organami Państwowej Straży Pożarnej w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom;

7)⁵⁴⁾ przekazywanie Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego informacji o utracie, zaginięciu, porzuceniu lub kradzieży odpadów zawierających czynniki biologiczne lub chemiczne, które mogą być wykorzystane do przygotowania lub pomocy w dokonaniu przestępstwa o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 115 § 20 Kodeksu karnego.

3. Przeprowadzenie kontroli nieobjętej planem kontroli Inspekcji Ochrony Środowiska mogą zarządzić wojewoda lub wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

3a. Na uzasadniony wniosek organu samorządu terytorialnego wojewódzki inspektor ochrony środowiska jest obowiązany przeprowadzić kontrolę nieobjętą planem kontroli Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie poziomów pól elektromagnetycznych emitowanych z instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej lub radiolokacyjnej, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz.

4. Inspekcja Ochrony Środowiska udziela pomocy organom samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań kontrolnych w zakresie ochrony środowiska.

5. *(uchylony)*

Art. 18 [Koszty pomiarów i analiz]

1. Koszty analiz i wykonywania pomiarów, w tym pobierania próbek, na podstawie których stwierdzono naruszenie wymagań ochrony środowiska, ponoszą jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne, których działalność jest źródłem naruszania tych wymagań.

1a. Koszty oszacowania wielkości emisji z instalacji albo z operacji lotniczej, o którym mowa w ustawie z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, ponosi prowadzący instalację albo operator statku powietrznego.

2. Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 1 i 1a, ustala, w drodze decyzji, organ Inspekcji Ochrony Środowiska stwierdzający naruszenie wymagań ochrony środowiska albo dokonujący oszacowania wielkości emisji z instalacji albo z operacji lotniczej.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, kierując się potrzebą zapewnienia proporcjonalności kosztów, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób ustalania kosztów ponoszonych w związku z prowadzeniem:

1) kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska;

2) *(uchylony)*

3) szacowania wielkości emisji z instalacji albo z operacji lotniczej, o którym mowa w ustawie z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

Art. 18a *(uchylony)*

Art. 18b *(uchylony)*

Art. 19 [Strona w postępowaniu administracyjnym] W postępowaniu o ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczącym przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, oraz w sprawie ustalania lokalizacji autostrad oraz dróg ekspresowych wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska przysługują prawa strony w postępowaniu administracyjnym i postępowaniu przed sądem administracyjnym, jeżeli zgłosi swój udział w postępowaniu.

Art. 20 *(uchylony)*

Art. 21 (uchylony)

Art. 22 [Waga lub właściwość sprawy] Główny Inspektor Ochrony Środowiska może podejmować wszelkie czynności należące do właściwości wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, jeśli uzna to za celowe ze względu na wagę lub zawitość sprawy.

Rozdział 4. Państwowy monitoring środowiska.

Art. 23 [Cele]

1. Tworzy się państwowy monitoring środowiska.

2.⁵⁵⁾ Państwowy monitoring środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o stanie środowiska.

3.⁵⁶⁾ Państwowy monitoring środowiska jest podstawowym źródłem danych i informacji o stanie środowiska w Polsce.

4.⁵⁷⁾ Państwowy monitoring środowiska obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych potrzeb wynikających z polityki ekologicznej państwa.

5.⁵⁸⁾ W ramach państwowego monitoringu środowiska są gromadzone dane i informacje dotyczące stanu środowiska, do których przekazywania Rzeczpospolita Polska jest obowiązana na mocy zobowiązań międzynarodowych.

6. (uchylony)

7. (uchylony)

8. (uchylony)

9. (uchylony)

10.⁵⁹⁾ Państwowy monitoring środowiska wspomaga działania na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie społeczeństwa i organów administracji publicznej o:

1) stanie elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami prawa i poziomów, o których mowa w art. 3 pkt 28 lit. b i c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów i poziomów;

2) występujących zmian stanu elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

11.⁶⁰⁾ W państwowym monitoringu środowiska są gromadzone, uzyskane na podstawie badań monitoringowych, dane i informacje o stanie elementów przyrodniczych w zakresie:

1) powietrza;

2) wód podziemnych i wód powierzchniowych wraz z osadami dennymi, wód przejściowych, a także wód morza terytorialnego, wód wyłącznej strefy ekonomicznej Rzeczypospolitej Polskiej i wód przybrzeżnych, w tym dna i skały macierzystej znajdujących się na obszarze tych wód;

3) gleby i ziemi;

4) klimatu akustycznego;

5) promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych;

6) elementów różnorodności biologicznej, w tym lasów, siedlisk przyrodniczych i gatunków.

12.⁶¹⁾ Dane i informacje, o których mowa w ust. 11, pozyskuje się na podstawie:

1) badań monitoringowych prowadzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska;

2) pomiarów emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska, a także ewidencji, do których prowadzenia z mocy przepisów prawa lub na mocy decyzji obowiązane są podmioty korzystające ze środowiska;

3) badań monitoringowych innych niż wymienione w pkt 1 oraz danych i informacji innych niż wymienione w pkt 2, uzyskanych odpłatnie lub nieodpłatnie od podmiotów niebędących organami administracji publicznej;

4) danych i informacji uzyskanych od organów administracji publicznej w związku z prowadzoną przez nie działalnością;

5) danych i informacji uzyskanych od innych podmiotów.

13.⁶²⁾ Badanie monitoringowe obejmuje czynności polegające na pobieraniu próbek, wykonywaniu pomiarów, w tym analiz i obserwacji, mające na celu ocenę i prognozę stanu poszczególnych elementów przyrodniczych, o których mowa w ust. 11.

14.⁶³⁾ Badania monitoringowe prowadzi się w sposób cykliczny, stosując ujednoczone metody zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych.

15.⁶⁴⁾ Badania monitoringowe prowadzi się z równoczesnym wykorzystaniem i rejestracją danych przestrzennych.

16.⁶⁵⁾ Podmioty korzystające ze środowiska, obowiązane z mocy przepisów prawa lub na mocy decyzji do pomiaru poziomu substancji lub energii w środowisku oraz wielkości emisji, gromadzą i przetwarzają dane i informacje z zachowaniem zasad określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska i nieodpłatnie udostępniają dane i informacje na potrzeby państwowego monitoringu środowiska.

17.⁶⁶⁾ Organy administracji publicznej prowadzące rejestry i wykazy zawierające dane i informacje o stanie i ochronie elementów przyrodniczych, o których mowa w ust. 11, oraz wykonujące badania monitoringowe są obowiązane do nieodpłatnego udostępniania tych danych i informacji na wniosek Głównego Inspektora Ochrony Środowiska na potrzeby państwowego monitoringu środowiska.

18.⁶⁷⁾ Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określony w wieloletnich strategicznych programach państwowego monitoringu środowiska i wykonawczych programach państwowego monitoringu

środowiska.

19.⁶⁸⁾ Programy, o których mowa w ust. 18, opracowuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

20.⁶⁹⁾ Wieloletnie strategiczne programy państwowego monitoringu środowiska podlegają zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 24 (uchylony)⁷⁰⁾

Art. 25 [Obowiązek udostępniania danych]⁷¹⁾ Informacje o środowisku i jego ochronie objęte państwowym monitoringiem środowiska są gromadzone przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Art. 25a (uchylony)⁷²⁾

Art. 25b [Raport o stanie środowiska] Główny Inspektor Ochrony Środowiska opracowuje, nie rzadziej niż raz na 4 lata, raport o stanie środowiska w Polsce, uwzględniając w szczególności dane z państwowego monitoringu środowiska.

Art. 26 (uchylony)

Art. 27 [Delegacja ustawowa] Minister właściwy do spraw środowiska może, dla celów kontroli i badań stanu środowiska, określić, w drodze rozporządzenia, warunki i metody prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz stężeń i poziomów substancji lub energii w środowisku, uwzględniając zobowiązania międzynarodowe Rzeczypospolitej Polskiej oraz postępowanie w zakresie technik pomiarowych.

Art. 28 [Informowanie o stanie środowiska]⁷³⁾

1. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zapewnia informowanie społeczeństwa o stanie środowiska oraz nieodpłatnie udostępnia organom administracji publicznej informacje, o których mowa w art. 25, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

2. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przekazuje nieodpłatnie organom Państwowej Inspekcji Sanitarnej, gromadzone w ramach państwowego monitoringu środowiska, dane zawierające wyniki pomiarów, o których mowa w art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

3. Na wniosek producenta zamierzającego prowadzić ekologiczne gospodarstwo rolne Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydaje zaświadczenie informujące, że na terenie, na którym położone jest gospodarstwo rolne, nie nastąpiło przekroczenie dopuszczalnych stężeń szkodliwych substancji zanieczyszczających powietrze i wodę.

Rozdział 4a

(uchylony)

Art. 28a (uchylony)

Art. 28b (uchylony)

Art. 28c (uchylony)

Art. 28d (uchylony)

Art. 28e (uchylony)

Rozdział 4b. Laboratoria.

Art. 28f [Centralne laboratorium badawcze]⁷⁴⁾

1. W Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska działa centralne laboratorium badawcze.

2. Centralne laboratorium badawcze prowadzi działalność laboratoryjną, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2a, oraz może wykonywać inne badania z zakresu ochrony środowiska.

3. Do wykonywania badań, w tym pobierania próbek, wykonywania pomiarów i analiz na potrzeby działań kontrolnych centralne laboratorium badawcze obowiązane jest posiadać akredytację w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz.U. z 2017 r. poz. 1226 oraz z 2018 r. poz. 650 i 1338).

4. W zakresie, w jakim centralne laboratorium badawcze nie posiada akredytacji, Główny Inspektor Ochrony Środowiska może zawrzeć umowę o wykonanie badań, w tym pobranie próbek, wykonywanie pomiarów i analiz z inną jednostką posiadającą akredytację w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności.

5. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska może pozyskiwać środki finansowe z tytułu sprzedaży usług centralnego laboratorium badawczego oraz krajowych laboratoriów referencyjnych.

6. Środki, o których mowa w ust. 5, stanowią dochód budżetu państwa i są wpłacane na rachunek bieżący dochodów Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

7. Centralne laboratorium badawcze wykonuje nieodpłatnie badania i analizy na potrzeby kontroli prowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska.

8. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zawiera z wojewódzkim inspektorem ochrony środowiska porozumienie w sprawie zakresu i sposobu realizacji przez centralne laboratorium badawcze badań, w tym pobierania próbek, wykonywania pomiarów i analiz na potrzeby działań kontrolnych.

Art. 28g [Krajowe laboratoria referencyjne]⁷⁵⁾

1. W Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska działają krajowe laboratoria referencyjne do spraw jakości powietrza atmosferycznego oraz krajowe laboratoria referencyjne do spraw jakości wód powierzchniowych.

2. W Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska mogą być tworzone krajowe laboratoria referencyjne do spraw jakości pomiarów:

- 1) hałasu;
 - 2) pól elektromagnetycznych;
 - 3) emisji zanieczyszczeń do wód i powietrza.
3. Do zadań krajowego laboratorium referencyjnego do spraw jakości powietrza atmosferycznego należy zapewnienie nadzoru nad jakością badań powietrza atmosferycznego wykonywanych w ramach programów państwowego monitoringu środowiska poprzez:
- 1) organizowanie i wykonywanie porównań międzylaboratoryjnych i badań biegłości;
 - 2) dokonywanie przeglądów systemów zapewnienia i kontroli jakości w instytucjach obsługujących sieci pomiarowe i poszczególne punkty pomiarowe co najmniej raz na pięć lat;
 - 3) koordynację właściwego stosowania metodyk referencyjnych i wykazywania równoważności metodyk niereferencyjnych;
 - 4) wdrażanie nowych metod badawczych;
 - 5) uczestniczenie, przynajmniej raz na trzy lata, w programach zapewnienia jakości badań organizowanych przez Komisję Europejską.
4. Zapewnienie nadzoru, o którym mowa w ust. 3, w odniesieniu do badań wykonywanych przez centralne laboratorium badawcze polega również na:
- 1) ujednoczeniu metod i procedur badawczych;
 - 2) szkoleniu pracowników centralnego laboratorium badawczego w zakresie nowych metod badawczych;
 - 3) koordynacji na terenie kraju udziału w programach zapewnienia jakości badań organizowanych przez Komisję Europejską;
 - 4) wspieraniu prac prowadzonych przez europejską sieć krajowych laboratoriów referencyjnych ustanowioną przez Komisję Europejską.
5. Do zadań krajowego laboratorium referencyjnego do spraw jakości wód powierzchniowych należy zapewnienie nadzoru nad jakością badań i analiz w zakresie wód powierzchniowych wykonywanych przez centralne laboratorium badawcze oraz inne podmioty prowadzące badania monitoringowe, w szczególności przez:
- 1) prowadzenie badań i oznaczeń próbek biologicznych, wody i osadów;
 - 2) tworzenie, weryfikację i aktualizację przewodników i wytycznych do wykonania badań biologicznych;
 - 3) udział w opracowaniu, testowanie oraz wsparcie we wdrażaniu i użytkowaniu systemów zarządzania laboratorium;
 - 4) organizowanie porównań międzylaboratoryjnych i badań biegłości;
 - 5) udział w międzynarodowych programach zapewnienia jakości;
 - 6) ujednoczenie metod i procedur badawczych;
 - 7) wdrażanie nowych metod badawczych;
 - 8) szkolenie pracowników centralnego laboratorium badawczego w zakresie nowych metod badawczych;
 - 9) współpracę z laboratoriami referencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej;
 - 10) gromadzenie i rozpowszechnianie informacji dotyczących metod badawczych stosowanych przez laboratoria referencyjne państw członkowskich Unii Europejskiej.

Rozdział 4c. System informatyczny Inspekcji Ochrony Środowiska „Ekoinfonet”.

Art. 28h [Zadania]

1. Tworzy się system informatyczny Inspekcji Ochrony Środowiska „Ekoinfonet”, zwany dalej „Ekoinfonetem”, za pomocą którego są zbierane, przechowywane, przetwarzane i udostępniane dane dotyczące przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz badania i oceny stanu środowiska, uzyskiwane w trakcie realizacji zadań, o których mowa w art. 2 ust. 1.
2. Ekoinfonet obejmuje dane, o których mowa w ust. 1, przekazywane przez:
 - 1) Głównego Inspektora Ochrony Środowiska;
 - 2) wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska.
3. Główny Inspektor Ochrony Środowiska:
 - 1) organizuje szkolenia specjalistyczne w zakresie obsługi Ekoinfonetu;
 - 2) zapewnia sprzęt informatyczny i oprogramowanie do obsługi Ekoinfonetu.
4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres, sposób oraz tryb zbierania i udostępniania danych, o którym mowa w ust. 1, kierując się koniecznością uzyskania danych niezbędnych do oceny przestrzegania przepisów ochrony środowiska oraz badania i oceny stanu środowiska, a także sporządzania sprawozdań w tym zakresie.

Art. 28i [Krajowe Repozytorium]

1. Integralną częścią Ekoinfonetu jest Krajowe Repozytorium Danych o Stanie i Ochronie Środowiska, zwane dalej „Krajowym Repozytorium”, w którym są gromadzone i archiwizowane dane, o których mowa w art. 28h ust. 1.
2. Krajowe Repozytorium jest prowadzone przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.
3. Dane z Krajowego Repozytorium stanowią materiały archiwalne w rozumieniu ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. z 2018 r. poz. 217, 357, 398 i 650).

Art. 28j [Informacja o pochodzeniu danych] ⁷⁶⁾ Korzystający z danych z Ekoinfonetu lub je przetwarzający jest obowiązany podać w wytwarzanych informacjach, że dane te pochodzą z Ekoinfonetu.

Rozdział 5. Wykonywanie zadań w zakresie poważnych awarii.

Art. 29 [Przeciwdziałanie awariom] W zakresie przeciwdziałania poważnym awariom do Inspekcji Ochrony Środowiska należy:

- 1) kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii;
- 2) *(uchylony)*
- 3) badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska;
- 4) prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku i zakładów o dużym ryzyku.

Art. 30 [Współpraca organów] ⁷⁷⁾ Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w zwalczaniu poważnej awarii z organami właściwymi do jej zwalczania oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tej awarii.

Art. 31 [Kontrola; rejestr awarii]

1. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska dokonują kontroli co najmniej raz na 3 lata w zakładach o zwiększonym ryzyku, a co najmniej raz w roku w zakładach o dużym ryzyku.

1a. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska może odstąpić od przeprowadzenia kontroli, o której mowa w ust. 1, jeżeli z uzgodnionego pomiędzy komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej a wojewódzkim inspektorem ochrony środowiska wykazu, o którym mowa w art. 269a ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, wynika, że kontrola ta została zaplanowana przez właściwy organ Państwowej Straży Pożarnej.

2. Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr poważnych awarii.

3. Organy administracji właściwe do zwalczania poważnych awarii obowiązane są do informowania Głównego Inspektora Ochrony Środowiska o poważnych awariach, które miały miejsce w kraju, oraz o ich ewentualnych skutkach transgranicznych.

4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, kryteria charakteryzujące poważne awarie, objęte obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 3, oraz terminy tego zgłoszenia i zakres zawartych w nim informacji, kierując się rodzajem i wielkością zakładu lub środka transportu, rodzajem, kategorią i ilością substancji niebezpiecznej, która przedostała się do środowiska, rodzajem i zakresem szkody w środowisku oraz tym, aby nadsyłane informacje umożliwiały analizę przyczyn poważnych awarii oraz poszukiwanie najlepszych środków zapobiegawczych, jak również skutecznych metod likwidacji skutków poważnych awarii, a także najlepszych sposobów prowadzenia akcji ratowniczej.

Rozdział 5a. Przepisy karne i przepisy o karach pieniężnych. ⁷⁸⁾

Art. 31a [Przepisy karne]

1. Kto:

1) w wyznaczonym terminie nie informuje organu Inspekcji Ochrony Środowiska o zakresie wykonania zarządzeń pokontrolnych albo o przeprowadzeniu postępowania służbowego lub innego przewidzianego prawem postępowania przeciw osobom winnym dopuszczenia do uchybień,

2) niezgodnie z prawdą informuje organ Inspekcji Ochrony Środowiska o wykonaniu zarządzeń pokontrolnych lub przeprowadzeniu postępowania służbowego lub innego przewidzianego prawem,

3) ⁷⁹⁾ korzystając z danych z Ekoinfonetu lub je przetwarzając nie podaje w wytwarzanych informacjach, że dane te pochodzą z Ekoinfonetu,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny.

2. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 1, prowadzi się na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Art. 31b [Przepisy karne] ⁸⁰⁾ Kto, będąc do tego obowiązany na podstawie art. 23 ust. 16, nie gromadzi lub nie przetwarza danych lub informacji lub nie udostępnia ich nieodpłatnie na potrzeby państwowego monitoringu środowiska

- podlega karze grzywny.

Art. 31c [Przepisy karne] ⁸¹⁾

1. Kto:

1) uniemożliwia organowi Inspekcji Ochrony Środowiska przeprowadzanie kontroli albo

2) utrudnia organowi Inspekcji Ochrony Środowiska przeprowadzanie kontroli

- podlega karze pieniężnej w wysokości od 10 000 zł do 100 000 zł.

2. Kary pieniężne, o których mowa w ust. 1, wymierza, w drodze decyzji, właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska.

3. Decyzji, o której mowa w ust. 2, organ Inspekcji Ochrony Środowiska może nadać rygor natychmiastowej wykonalności.

4. Kary pieniężne stanowią dochód budżetu państwa i są wpłacane odpowiednio na rachunek bankowy wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska albo Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

5. Do kar pieniężnych, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2018 r. poz. 800, z późn. zm. ⁸²⁾), z tym że uprawnienia organów

podatkowych przysługują odpowiednio wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska albo Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

Rozdział 6. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 32 *(pominięty)*

Art. 33 *(pominięty)*

Art. 34 *(pominięty)*

Art. 35 *(pominięty)*

Art. 36 [Jednostki budżetowe] Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska są jednostkami budżetowymi.

Art. 37 [Sprawy w toku] Postępowanie w sprawach wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie ustawy prowadzi się zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

Art. 38 [Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia⁸³⁾.

- 1) Art. 2 ust. 1 pkt 1 zmieniony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 2) Art. 2 ust. 1 pkt 2 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 3) Art. 2 ust. 1 pkt 2a dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 4) Art. 2 ust. 1 pkt 15 uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 5) Art. 2 ust. 1 pkt 16 uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 6) Art. 2 ust. 1 pkt 17c dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 7) Art. 2 ust. 1a dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 8) Art. 2 ust. 2 uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 9) Art. 4a ust. 1 pkt 4a dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 10) Art. 4a ust. 1 pkt 5 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 11) Art. 4a ust. 1a w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 12) Art. 5 ust. 3 pkt 5 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 13) Art. 5 ust. 4 pkt 1 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 14) Art. 5 ust. 4 pkt 3 uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 15) Art. 5 ust. 4 pkt 4 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 16) Art. 5a ust. 1 pkt 4 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 17) Art. 5a ust. 1 pkt 5 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 18) Art. 8a ust. 1 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 19) Rozdział 2a dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 20) Art. 9 ust. 1 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 21) Art. 9 ust. 1a dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 22) Art. 9 ust. 1b dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 23) Art. 9 ust. 1c dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 24) Art. 9 ust. 1d dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 25) Art. 9 ust. 2 pkt 1 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 26) Art. 9 ust. 2 pkt 1a uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 27) Art. 9 ust. 2 pkt 2 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 28) Art. 9 ust. 2 pkt 3 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 29) Art. 9 ust. 2 pkt 6 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 30) Art. 9 ust. 2 pkt 7 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 31) Art. 9 ust. 2 pkt 8 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 32) Art. 9 ust. 2 pkt 10 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 33) Art. 9 ust. 2b uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 34) Art. 9 ust. 3 uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 35) Art. 9a dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 36) Art. 9b dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r., z wyjątkiem ust. 5, który wchodzi w życie 4.08.2018 r.
- 37) Art. 9b ust. 5 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 4.08.2018 r.
- 38) Art. 9c dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.

- 39) Art. 10a w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 40) Art. 10b dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 41) Art. 10b ust. 5 dodany ustawą z dnia 14.12.2018 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 125), która wchodzi w życie 6.02.2019 r.
- 42) Art. 10c dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 43) Art. 10d dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 44) Art. 10e dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 45) Art. 12 ust. 1 pkt 1a dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 46) Art. 12 ust. 4 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 47) Art. 12 ust. 5 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 48) Art. 12 ust. 6 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 49) Art. 12a uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 50) Art. 12b uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 51) Art. 16 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 52) Art. 16a dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 53) Art. 17 ust. 2 pkt 4 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 54) Art. 17 ust. 2 pkt 7 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 55) Art. 23 ust. 2 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 56) Art. 23 ust. 3 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 57) Art. 23 ust. 4 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 58) Art. 23 ust. 5 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 59) Art. 23 ust. 10 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 60) Art. 23 ust. 11 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 61) Art. 23 ust. 12 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 62) Art. 23 ust. 13 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 63) Art. 23 ust. 14 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 64) Art. 23 ust. 15 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 65) Art. 23 ust. 16 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 66) Art. 23 ust. 17 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 67) Art. 23 ust. 18 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 68) Art. 23 ust. 19 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 69) Art. 23 ust. 20 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 70) Art. 24 uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 71) Art. 25 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 72) Art. 25a uchylony ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 73) Art. 28 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 74) Art. 28f w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 75) Art. 28g w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 76) Art. 28j w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 77) Art. 30 w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 78) Tytuł rozdziału 5a w brzmieniu ustawy z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 79) Art. 31a ust. 1 pkt 3 dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 1.01.2019 r.
- 80) Art. 31b dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 81) Art. 31c dodany ustawą z dnia 20.07.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1479), która wchodzi w życie 18.08.2018 r.
- 82) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2018 r. poz. 650, 723, 771, 1000, 1039 i 1075.
- 83) Ustawa została ogłoszona w dniu 29 sierpnia 1991 r.